

Қазақстан Республикасы
Мәдениет және спорт
министрінің 2020 жылғы 28 ақпандағы
№ 51 бұйрығымен бекітілген

Утверждена приказом
Министр культуры и спорта
Республики Казахстан
от 28 февраля 2020 года № 51

Қазақстан Республикасының спорттық әдебі **1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Қазақстан Республикасының спорттық әдебі (бұдан әрі – Спорттық әдеп) "Дене шынықтыру және спорт туралы" 2014 жылғы 3 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына, жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларға сәйкес әзірленді және спортшылардың, жаттықтырушылардың, жаттықтырушы-оқытушылар мен спорт төрешілерінің мінез-құлығының негізгі ережелерін белгілейді.

2. Негізгі ұғымдар:

1) жаттықтырушы, жаттықтырушы-оқытушы – спорттық нәтижелерге қол жеткізу үшін спортшыны даярлаудың оқу-жаттығу процесін және оның сайыс әрекетіне басшылықты жүзеге асыратын жеке тұлға;

2) жеке жаттықтырушы – спортшыны спорт түрі бойынша Қазақстан Республикасының құрама командасынан (спорт түрі бойынша ұлттық құрама командадан) тыс болған кезеңінде оның жеке-дара даярлау жоспарын орындауына бағытталған даярлауды (кемінде үш жыл) жүзеге асыратын жаттықтырушы;

3) спорттық әдеп – спортшылар, жаттықтырушылар, жаттықтырушы-оқытушылар және спорт төрешілері үшін белгіленген мінез-құлық қағидалары;

4) спорттық жарыс – бекітілген ереже (регламент) бойынша өткізілетін сайыстың үздік қатысушысын анықтау мақсатында спорт түрі (түрлері) бойынша спортшылар немесе командалар арасындағы сайыс;

5) спорттық іс-шара – спортшылардың, жаттықтырушылардың және дене шынықтыру мен спорт саласындағы мамандардың қатысуымен өткізілетін спорттық жарыс, оқу-жаттығу жиыны.

2-тарау. Мінез-құлық ережелері

3. Спортшылар, жаттықтырушылар, жаттықтырушы-оқытушылар және спорт төрешілері:

Спортивная этика Республики Казахстан **Глава 1. Общие положения**

1. Спортивная этика Республики Казахстан (далее – Спортивная этика) разработана в соответствии с Законом Республики Казахстан от 3 июля 2014 года "О физической культуре и спорте", общепринятыми морально-этическими нормами и устанавливает основные правила поведения спортсменов, тренеров, тренеров-преподавателей и спортивных судей.

2. Основные понятия:

1) тренер, тренер-преподаватель – физическое лицо, осуществляющее учебно-тренировочный процесс подготовки спортсмена и руководство его состязательной деятельностью для достижения спортивных результатов;

2) личный тренер – тренер, который осуществляет подготовку (не менее трех лет) спортсмена, направленную на выполнение им индивидуального плана подготовки в период его нахождения вне сборной команды Республики Казахстан по виду спорта (национальной сборной команды по виду спорта);

3) спортивная этика – правила поведения, установленные для спортсменов, тренеров, тренеров-преподавателей и спортивных судей;

4) спортивное соревнование – состязание среди спортсменов или команд по виду (видам) спорта в целях выявления лучшего участника состязания, проводимое по утвержденному положению (регламенту);

5) спортивное мероприятие – спортивное соревнование, учебно-тренировочный сбор с участием спортсменов, тренеров и специалистов в области физической культуры и спорта.

Глава 2. Правила поведения

3. Спортсмены, тренеры, тренеры-преподаватели и спортивные судьи:

1) не допускают случаев антиобщественного

1) қоғамға жат мінез-құлық жағдайларына, оның ішінде қоғамдық орындарда адамның қадір-қасиетін және қоғамдық имандылықты қорлайтын алкогольдік, есірткілік немесе уыт-құмарлық мас күйінде болуына жол бермейді;

2) адал ойын және адал спорттық жарыс қағидаттарын сақтайды;

3) құрама командалардың өкілдеріне, қарсыластарына, көрермендерге және спорттық жарыстарды ұйымдастырушыларға спорттық іс-шараларда құрметпен қарайды;

4) басқа спортшылардың, волонтерлердің құқықтары мен қадір-қасиетін құрметтейді, сонымен қатар оларға қатысты кемсітушілікке жол бермейді және спорттық іс-шаралар мен марапаттау рәсімдері өтетін жерлерде саяси шерулерге қатыспайды;

5) өзінің спорттық беделіне зиян келтіруі мүмкін даулы жағдайлардан аулақ болады;

6) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасына, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туына, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимніне, сондай-ақ спорттық жарыстарға қатысушы елдердің мемлекеттік рәміздеріне ұқыпты және құрметпен қарайды;

7) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің музыкалық редакциясын, мәтінін біледі;

8) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнін орындау кезінде Спорттық әдептің этикалық нормаларын ұстанады;

9) төреші шешіміне құрметпен қарайды және көпшілік даулардан аулақ болады;

10) спорттық жарыстардың қорытындысы бойынша алынған спорттық марапаттарға (кубоктарға, медальдарға, грамоталарға және дипломдарға) ұқыпты және құрметпен қарайды;

11) спорттық жарыстарда марапаттау рәсіміне қатысады;

12) спорттық жарыстарда, марапаттау рәсімі кезінде, ресми суретке түсіру және бұқаралық ақпарат құралдарымен жұмыс істеу кезінде спорт түрі бойынша Қазақстан Республикасының құрама командасының (спорт түрі бойынша ұлттық құрама команданың) немесе өзінің спорт клубының спорттық костюмдерінде болады;

13) спорттық іс-шараны жариялайтын бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері жұмысына құрметпен қарайды;

14) басқа спортшыларға еліктеу үшін мысал ретінде өнер көрсетеді;

15) спорттық жарыстардың ережесін

поведения, в том числе нахождения в общественных местах в состоянии алкогольного, наркотического или токсикоманического опьянения, оскорбляющем человеческое достоинство и общественную нравственность;

2) соблюдают принципы честной игры и добросовестной спортивной состязательности;

3) уважительно относятся к представителям сборных команд, соперникам, зрителям и организаторам спортивных соревнований на спортивных мероприятиях;

4) уважают права и достоинства других спортсменов, волонтеров, а также не допускать в их сторону дискриминации и воздерживаться от политических демонстраций в местах проведения спортивных мероприятий и церемоний награждения;

5) избегают конфликтных ситуаций, которые могут нанести ущерб своей спортивной репутации;

6) бережно и уважительно относятся к Государственному Гербу Республики Казахстан, Государственному Флагу Республики Казахстан, Государственному Гимну Республики Казахстан, а также государственным символам стран-участников спортивных соревнований;

7) знают музыкальную редакцию, текст Государственного Гимна Республики Казахстан;

8) при исполнении Государственного Гимна Республики Казахстан придерживаются этических норм Спортивной этики;

9) уважительно относятся к судейскому решению и воздерживаются от публичных споров;

10) бережно и уважительно относятся к спортивным наградам (кубкам, медалям, грамотам и дипломам), полученным по итогам спортивных соревнований;

11) участвуют в церемонии награждения на спортивных соревнованиях;

12) на спортивных соревнованиях, во время церемонии награждения, в период официального фотографирования и работы со средствами массовой информации находятся в спортивной форме сборной команды Республики Казахстан по виду спорта (национальной сборной команды по виду спорта) или своего спортивного клуба;

13) уважительно относятся к работе представителей средств массовой информации, освещающих спортивное мероприятие;

14) выступают в качестве примера для подражания другим спортсменам;

(регламентін) сақтайды.

4. Спортшыларға, жаттықтырушыларға, жаттықтырушы-оқытушыларға және спорт төрешілеріне:

1) оқу-жаттығу процесіне қатысы бар ақпаратты жария етуге;

2) спорттық іс-шара кезінде немесе одан кейін былапыт сөздер мен нормативтік емес лексиканы, қорлау қимылдарын пайдалануға;

3) спорттық жарыстардың немесе оқу-жаттығу жиындарының барысын себепсіз бұзатын немесе араласатын не Қазақстан Республикасының беделіне немесе имиджіне теріс әсер ететін кез келген әрекет немесе мінез-құлыққа;

4) ым тілі мен мимиканы қоса алғанда, жазбаша немесе ауызша түрде спорттық іс-шараны өткізу алдында, өткізу кезінде және (немесе) өткізгеннен кейін қандай да бір адамға қауіп төндіруге;

5) командада өзінің діни нанымдарын ашық көрсетуге және басқа адамдарды діни бірлестіктердің қызметіне қатысуға және миссионерлік қызметпен айналысуға мәжбүр етуге жол берілмейді.

5. Жеке жаттықтырушылар, жаттықтырушы-оқытушылар спортшылардың Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнін білуін қамтамасыз етеді.

6. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының басшылары Спорттық әдеп мәтінін дене шынықтыру және спорт ұйымдарында, дене шынықтыру – сауықтыру және спорт ғимараттарында көрнекі жерлерде орналастыруды қамтамасыз етеді.

7. Дене шынықтыру-спорт ұйымы жаттықтырушымен, жаттықтырушы-оқытушымен еңбек шартын және спорттық қызмет туралы шартын жасасқаннан күні, сондай-ақ спортшыны дене шынықтыру-спорт ұйымына қабылдаған күні оларды жазбаша түрде Спорттық әдеп мәтінімен таныстыруға тиіс.

15) соблюдают положение (регламент) спортивных соревнований.

4. Спортсменами, тренерами, тренерами-преподавателями и спортивными судьями не допускаются:

1) разглашение информации, имеющей отношение к учебно-тренировочному процессу;

2) использование нецензурной брани, ненормативной лексики и оскорбительных жестов во время или после спортивного мероприятия;

3) действие или поведение, беспричинно нарушающее или являющееся вмешательством в ход спортивных соревнований или учебно-тренировочных сборов, либо негативно влияющее на репутацию или имидж Республики Казахстан;

4) угрозы какому-либо лицу перед, во время и (или) после проведения спортивного мероприятия в письменной или устной форме, включая язык жестов и мимику;

5) открытая демонстрация своих религиозных убеждений в команде и принуждение других лиц к участию в деятельности религиозных объединений, занятиях миссионерской деятельностью.

5. Личные тренеры, тренера-преподаватели обеспечивают знание спортсменами Государственного Гимна Республики Казахстан.

6. Руководители физкультурно-спортивных организаций обеспечивают размещение текста Спортивной этики в физкультурно-спортивных организациях, физкультурно-оздоровительных и спортивных сооружениях на видном месте.

7. Физкультурно-спортивная организация в день заключения трудового договора и договора о спортивной деятельности с тренером, тренером-преподавателем, судьей, а также в день зачисления спортсмена в физкультурно-спортивную организацию ознакомляет их в письменной форме с текстом Спортивной этики.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің

«Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК

© 2012. РГП на ПХВ «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан»

Министерства юстиции Республики Казахстан